

Plan Ewaluacji
dla Programu Współpracy Transgranicznej INTERREG V-A
Polska - Słowacja
2014-2020

Spis treści

Wprowadzenie	3
Spis skrótów	4
1. Zakres przedmiotowy	5
2. Zakres tematyczny.....	6
a) Badania objęte planem	6
b) Badania nieobjęte planem	6
3. Metody badawcze w procesie ewaluacji programu.....	7
4. Organizacja procesu ewaluacji	9
a) Jednostka Ewaluacyjna.....	9
b) Sposoby zapewnienia odpowiedniego zakresu danych	9
c) Grupa Sterująca Ewaluacją.....	10
d) Kompetencje Komitetu Monitorującego.....	10
e) Zaangażowanie partnerów spoza administracji publicznej.....	10
f) Rozwój potencjału ewaluacyjnego	10
g) Zapewnienie wysokiej jakości badań ewaluacyjnych	11
h) Rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników ewaluacji	12
Załącznik nr 1 Opis planowanych badań ewaluacyjnych.....	13
a) Ewaluacja wpływu wdrażanej interwencji na realizację celów szczegółowych Programu Współpracy Transgranicznej INTERREG V A Polska-Słowacja 2014-2020.....	13
b) Ewaluacja ex ante oraz Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko (SOOŚ) Programu Współpracy INTERREG Polska – Słowacja w perspektywie finansowej 2021+.	15
Załącznik nr 2. Główne źródła danych zastanych na potrzeby realizacji procesu ewaluacji w latach 2014-2020	17
Załącznik nr 3 Wzór deklaracji obiektywności.....	18

Wprowadzenie

Podstawą do opracowania *Planu ewaluacji* dla Programu Współpracy Transgranicznej INTERREG V-A Polska-Słowacja 2014-2020 (*dalej: Programu*) są zapisy Art. 56 i Art. 114 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 (*dalej: Rozporządzenia Ogólnego*)¹ zgodnie, z którymi Instytucja Zarządzająca (*dalej: IZ*) Programem ma obowiązek sporządzenia planu oceny Programu, w tym szczególnie jego skuteczności, efektywności i wpływu na obszar wsparcia. Plan ewaluacji należy przedstawić Komitetowi Monitorującemu (*dalej: KM*) Program nie później niż rok po przyjęciu Programu przez KE.

W odniesieniu do poprzedniego okresu programowania, proces ewaluacji w perspektywie 2014-2020 wiąże się z potrzebą zwiększenia wykorzystania wyników badań ewaluacyjnych w procesie programowania i wdrażania programów operacyjnych. Głównym zadaniem ewaluacji jest dostarczenie wiarygodnych i rzetelnych dowodów skuteczności i efektywności działań realizowanych w ramach Programu. W nowym okresie programowania realizacja procesu ewaluacji będzie podlegać stałej kontroli ze strony KE. Instytucja Zarządzająca (*dalej: IZ*) jest zobowiązana do corocznego raportowania najważniejszych wyników ewaluacji oraz postępów z realizacji planów ewaluacji, w tym wdrożonych rekomendacji. Ponadto, w ramach każdego z programów musi zostać przygotowany raport ewaluacyjny stanowiący syntezę/podsumowanie wyników wszystkich zrealizowanych ewaluacji, zawierający osiągnięte rezultaty programu wraz ze stosownym komentarzem. Nowa zasada zostanie zastosowana również w aspekcie zachowania niezależności ewaluatorów. Zgodnie z Art. 54 Rozporządzenia Ogólnego, ewaluacje powinny być realizowane przez zewnętrznych lub wewnętrznych ekspertów, funkcjonalnie niezależnych od instytucji odpowiedzialnej za wdrażanie Programu. Wcześniej niezależność wymagana była wobec Instytucji Audytowej i Certyfikującej.

Niniejszy Plan powstał w oparciu o zalecenia wynikające z Wytycznych Komisji Europejskiej (*dalej: KE*)² w zakresie Planów Ewaluacji.

Ponadto przy opracowaniu Planu uwzględniono doświadczenia wynikające z badań ewaluacyjnych Programów EWT (w tym 5 dotyczących Programu Polska-Słowacja) w perspektywie 2007-2013. Przeprowadzone badania ewaluacyjne stanowią istotne źródło inspiracji dla organizacji procesu ewaluacji Programu w perspektywie 2014-2020.

Plan ewaluacji Programu stanowi zatem opis procesu ewaluacji Programu, który został zaprojektowany zgodnie z nowym podejściem KE do kwestii ewaluacji w okresie programowania 2014-2020 oraz wykorzystujący dotychczasowe doświadczenia. Integralną część Planu jest załącznik nr 1 będący opisem badań przewidzianych do realizacji, zawierający informacje na temat ich zakresu tematycznego, pytań badawczych, zarysu metodologii, źródeł danych oraz orientacyjnego okresu ich realizacji i budżetu.

Zaproponowana lista badań ewaluacyjnych jest otwarta. W trakcie realizacji Programu mogą pojawić się inne, nieprzewidziane potrzeby informacyjne, które zostaną zaspokojone poprzez organizację ewaluacji ad hoc.

Środki PT Programu zaplanowane na realizację ewaluacji i badań wynoszą 235 000 EUR, co pozwala na wprowadzenie dodatkowych, niezaplanowanych badań do Planu ewaluacji Programu.

¹Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006

² Guidance Document on Evaluation Plans

Spis skrótów

KE	Komisja Europejska
IZ	Instytucja Zarządzająca
IK	Instytucja Krajowa
PT	Pomoc Techniczna
FM	Fundusz Mikroprojektów
JE	Jednostka Ewaluacyjna
KJE	Krajowa Jednostka Ewaluacyjna
WST	Wspólny Sekretariat
KM	Komitet Monitorujący
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EWT	Europejska Współpraca Terytorialna

1. Zakres przedmiotowy

Przedmiotem Planu ewaluacji jest Program Współpracy Transgranicznej INTERREG V-A Polska-Słowacja 2014-2020, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (*dalej*: EFRR). Całkowity budżet Programu wynosi 210,1 mln EUR, z czego 85% stanowią środki EFRR w kwocie 178,6 mln EUR.

Obszar wsparcia Programu obejmuje po stronie polskiej jednostki terytorialne: podregiony (NUTS III): krośnieński, przemyski, nowosądecki, oświęcimski i bielski, a także powiat pszczyński w województwie śląskim, powiat rzeszowski i miasto Rzeszów w województwie podkarpackim oraz powiat myślenicki w województwie małopolskim. Po stronie słowackiej obszar wsparcia obejmuje: Preszowski Kraj Samorządowy, Żyliński Kraj Samorządowy oraz powiat Spiska Nowa Wieś w Kraju Koszyckim. Terytorium Programu to łącznie ponad 39 tys. km² zamieszkałe przez ponad 5,1mln ludności.



Ryc. 1. Obszar wsparcia Programu Współpracy Transgranicznej INTERREG V-A Polska-Słowacja 2014-2020

Kluczowe wyzwania terenu polsko-słowackiego pogranicza dotyczą trzech obszarów tematycznych, tj. ochrony i promocji dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, transportu oraz edukacji. Znajduje to odzwierciedlenie w wybranych dla Programu priorytetach.

Oś priorytetowa		Dziedzina wsparcia / cel szczegółowy	
1	Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza (50% budżetu)	1.1	Zwiększenie poziomu zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego przez odwiedzających i mieszkańców
2	Zrównoważony transport	2.1	Zwiększanie mobilności transgranicznej poprzez

	transgraniczny (36% budżetu)		usprawnienie połączeń transgranicznych
		2.2	Zwiększenie dostępności transgranicznej obszaru pogranicza poprzez rozwój transportu multimodalnego
3	Rozwój edukacji transgranicznej (8% budżetu)	3.1	Poprawa jakości transgranicznej edukacji specjalistycznej i zawodowej

Program polsko-słowackiej współpracy transgranicznej jest zarządzany przez polskie Ministerstwo Rozwoju. Po stronie słowackiej Program jest koordynowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Republiki Słowackiej, które pełni rolę Instytucji Krajowej.

2. Zakres tematyczny

a) Badania objęte planem

Plan ewaluacji zakłada przeprowadzenie 2 badań w trakcie implementacji Programu, które będą finansowane ze środków Pomocy Technicznej Programu (*dalej: PT*). Obligatoryjność ewaluacji wpływu wynika z zapisów Art. 56 pkt 3 Rozporządzenia Ogólnego i odnosi się stricte do oceny efektów Programu i jego wpływu na życie mieszkańców polsko-słowackiego pogranicza. Drugie badanie dotyczy przygotowania programu kolejnej perspektywy w kwestii jego oddziaływania na środowisko. Szczegółowy opis badań został zawarty w załączniku nr 1.

Lp.	Tytuł	Termin realizacji	Wartość szacunkowa brutto	Typ badania
1.	Ewaluacja wpływu wdrażanej interwencji na realizację celów szczegółowych Programu Współpracy Transgranicznej INTERREG V A Polska - Słowacja 2014-2020, w tym Funduszu Mikroprojektów, polityk horyzontalnych oraz działań informacyjno-promocyjnych.	2022	50 000 EUR/ 200 000 PLN	Badanie zewnętrzne
2.	Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko (SOOŚ) Programu Współpracy INTERREG Polska – Słowacja w perspektywie finansowej 2021+	2020	50 000 EUR/ 200 000 PLN	Badanie zewnętrzne
	łącznie wartość badań ewaluacyjnych finansowana ze środków PT		100 000 EUR/ 400 000 PLN	

b) Badania nieobjęte planem

Mając na uwadze potrzeby informacyjne członków Komitetu Monitorującego w niniejszym dokumencie uwzględniono również pozostałe dwa badania, które z uwagi na swoją specyfikę nie zostały objęte Planem ewaluacji Programu.

Lp.	Tytuł	Termin realizacji	Wartość szacunkowa	Typ badania
1.	Ewaluacja bieżąca procedury naboru, oceny i wyboru projektów w Programie.	IV kw. 2015 - IV kw. 2016	75 000 EUR 300 000 PLN	Badanie zewnętrzne

			(dla 3 Programów objętych badaniem)	
2.	Badania dotyczące pomiaru wartości wskaźników rezultatu w Programie	IV kw. 2019, IV kw. 2021, IV kw. 2023*	120 000 EUR/ 480 000 PLN	Badanie hybrydowe

*koszt badania zostanie pokryty ze środków kolejnej perspektywy finansowej

Ad 1) Na potrzeby oceny prawidłowości zaprojektowanego systemu naboru, oceny i wyboru projektów w Programie, zaplanowano przeprowadzenie badania ewaluacyjnego dedykowanego tej tematyce. Celem badania będzie przede wszystkim weryfikacja skuteczności, trafności oraz spójności procedury wyboru projektów, w tym kryteriów wyboru projektów regularnych, flagowych oraz mikroprojektów w Programie. Wnioski i rekomendacje zostaną wykorzystane do ewentualnej korekty wspomnianych procedur. Mając na uwadze realną użyteczność badania zostanie ono przeprowadzone na początkowym etapie implementacji procedur tzn. w roku 2015 i 2016. Badanie zostanie sfinansowane ze środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 i zostanie ujęte w Planie ewaluacji Umowy Partnerstwa. Ewaluacja ta ma charakter horyzontalny i swoim zakresem obejmując 3 programy współpracy transgranicznej tj. Południowy Bałtyk 2014-2020, Polska – Słowacja 2014-2020 oraz Polska – Saksonia 2014-2020.

Ad 2) Zgodnie z zapisami Programu, efekty realizowanych w jego ramach działań monitorowane będą poprzez system wskaźników rezultatu. W Programie wskazano pięć wskaźników rezultatu:

- *Docenienie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego pogranicza przez lokalną ludność*
- *Docenienie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego pogranicza przez turystów spoza obszaru*
- *Intensywność ruchu transgranicznego*
- *Jakość połączeń transgranicznych realizowanych w systemie transportu multimodalnego na obszarze pogranicza*
- *Jakość usług z zakresu edukacji na całym pograniczu mierzona jako wskaźnik zadowolenia osób korzystających z takich usług.*

Wartości bazowe powyższych wskaźników zostały określone na podstawie wyników badań ankietowych przeprowadzonych odpowiednio wśród mieszkańców, turystów i pracodawców pogranicza polsko-słowackiego w roku 2014. Badania terenowe zrealizowano w ramach zleconej przez IZ ekspertyzy, której zakres obejmował m.in opracowanie koncepcji i metodyki pomiaru wartości wskaźników rezultatu, przygotowanie narzędzi pomiarowych, przeprowadzenie pomiaru w roku 2014 oraz opracowanie metodyki szacowania ich wartości pośrednich (dla roku 2018) i docelowych (dla roku 2023). W oparciu o istniejącą metodykę pomiaru oraz przygotowane narzędzia badawcze dokonany zostanie pomiar i analiza wartości wskaźników rezultatu w 2019, 2021, 2023. Szacunkowy koszt badań to 480 000 PLN.

3. Metody badawcze w procesie ewaluacji programu

W okresie programowania 2014-2020 KE rekomenduje szersze zastosowanie badań ewaluacyjnych ukierunkowanych na analizę wpływu interwencji publicznej na dobrobyt obywateli UE w wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym (ang. *impact evaluation*). Jest to istotna zmiana w stosunku do dotychczasowego modelu opartego głównie na ocenie aspektów związanych z procesem wdrażania programów wsparcia (ang. *implementation evaluation*)³.

Metodyka przeprowadzonych badań Programu w okresie 2007-2013 wskazuje, że niezwykle istotnym źródłem informacji na temat implementacji polsko-słowackich projektów są studia przypadku. Metoda ta pozwala nie tylko na dogłębną analizę konkretnego problemu badawczego, ale umożliwia również zidentyfikowanie dobrych praktyk tzw. best practice, dotyczących określonych aspektów

³Komisja Europejska, *The Programming Period 2014-2020, Guidance Document on Monitoring and Evaluation – European Regional Development Fund and Cohesion Fund – Concepts and Recommendations*, March 2014.

realizacji Programu. Ponadto w procesie ewaluacji kolejnej edycji Programu chcielibyśmy wzbogacić badania jakościowe o metodę analizy sieci, która jest stosunkowo rzadko wykorzystywana w Polsce. Zdaniem JE metoda ta pozwoli na weryfikację współpracy między poszczególnymi podmiotami istotnymi dla wdrażania polsko-słowackich projektów.

Podejście badawcze przyjęte na potrzeby procesu ewaluacji Programu 2014-2020 uwzględni zatem metody i techniki badawcze, których zastosowanie pozwoli na dokonanie możliwie pełnej i wiarygodnej oceny systemu realizacji Programu oraz jego efektów i wpływu na sytuację polsko-słowackiego pogranicza. Szczegółowa metodologia będzie opracowywana indywidualnie na potrzeby realizacji każdego z badań, biorąc pod uwagę specyfikę obszaru poddawanego ocenie, moment jej przeprowadzania oraz cele badania. Ogólne założenia metodologiczne przewidują wykorzystanie w ewaluacji Programu zarówno **metod ilościowych** (m.in. CATI, CAWI, PAPI), jak i **jakościowych** (m.in. analiza danych zastanych, wywiady indywidualne/grupowe/panele ekspertów, analiza sieci, studia przypadku). Przedstawiony zestaw metod uwzględni również rekomendacje wykonawcy ewaluacji ex-ante Programu w tym zakresie.

Badania jakościowe	<i>(desk research, wywiady indywidualne IDI, ITI, wywiady FGI, analiza sieci, studia przypadku):</i>
Wymagane dane wstępne	Desk research (głównie dla opracowania adekwatnych narzędzi badawczych)

Badania jakościowe pozwalają zdobyć głębszą wiedzę na wybrany temat poprzez identyfikację ważnych elementów: postaw, poglądów, wiedzy i doświadczeń w odniesieniu do danego zagadnienia. Badania te będą realizowane na stosunkowo wąskiej grupie respondentów z IZ, IK, WST i innych osób odpowiedzialnych za wdrażanie i rozliczanie Programu i projektów, a także na grupie beneficjentów - aplikujących i wdrażających projekty, których przypadki warte są pogłębionego opisu. Wykorzystanie metody analizy sieci pozwoli natomiast dokonać weryfikacji współpracy między poszczególnymi podmiotami istotnymi dla wdrażania projektów, ponieważ metoda ta umożliwi w sposób jasny i skwantyfikowany badać i prezentować wielowymiarowe relacje między nawet bardzo dużą liczbą elementów. Metoda ta, stosunkowo rzadko wykorzystywana w Polsce, ma rozbudowane podstawy teoretyczne oraz szeroką literaturę empiryczną oraz zaczyna być wykorzystywana w badaniach ewaluacyjnych. W badaniach ewaluacyjnych oprócz analiz i ujęć syntetycznych ważną rolę powinny odgrywać studia przypadku (*ang. case studies*), w których ważną rolę będzie odgrywało pokazywanie dobrych praktyk (ewentualnie prezentowanie porażek). W ramach analizy danych zastanych wykorzystywane będą w szczególności typy źródeł zaprezentowane w załączniku nr 2.

Badania jakościowe pozwolą ocenić czy Program właściwie odpowiedział na potrzeby grupy, do której adresowano wsparcie.

Badania ilościowe pozwalają na otrzymanie zestandaryzowanych (a więc policzalnych) odpowiedzi na określone pytania i zagadnienia w szerokiej grupie respondentów. Badania te będą prowadzone przede wszystkim na szerokiej grupie beneficjentów Programu. Zastosowanie metod kontrfaktycznych pozwoliłoby lepiej ocenić wpływ interwencji na beneficjentów. Ocenie podlegać będzie wpływ interwencji na sytuację beneficjentów, w tym osiągnięte dzięki wsparciu korzyści.

Badania te powinny być przeprowadzane na statystycznie istotnej liczbie przedstawicieli społeczności lokalnych i regionalnych.

Badania ilościowe	<i>(CAWI/CATI/PAPI):</i>
Wymagane dane wstępne	Desk research (głównie dla opracowania adekwatnych narzędzi badawczych)

Zaprezentowane zestawy metod mogą być rozszerzane, o ile IZ uzna, iż warto wprowadzić nowe, na potrzeby konkretnej ewaluacji. Również zespół ewaluacyjny może uznać taki zabieg za konieczny w celu rozwiązania konkretnego problemu badawczego.

4. Organizacja procesu ewaluacji

a) Jednostka Ewaluacyjna

Za realizację procesu ewaluacji w Programie odpowiada Jednostka Ewaluacyjna (*dalej: JE*) wydzielona w strukturze IZ, spełniając tym samym warunek funkcjonalnej niezależności zespołu ewaluacyjnego. Jednostka Ewaluacyjna odpowiada za ewaluację 3 programów transgranicznych EWT, dla których Polska pełni funkcję Instytucji Zarządzającej tj. Polska – Słowacja, Polska- Saksonia i Południowy Bałtyk. Ponadto koordynuje w Polsce proces ewaluacji pozostałych 4 programów transgranicznych (Polska-Czechy, Polska-Brandenburgia, Polska-Meklemburgia, Polska-Litwa), 2 programów współpracy transnarodowej (Europa Środkowa, Region Morza Bałtyckiego) oraz 1 programu międzyregionalnego (INTERREG EUROPA).

Rolę JE pełni Wydział Monitoringu i Ewaluacji we Wrocławiu. W skład zespołu ewaluacyjnego wchodzi 3 osoby.

Jednostka Ewaluacyjna:

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Departament Współpracy Terytorialnej

Wydział Monitoringu i Ewaluacji we Wrocławiu

Plac Powstańców Warszawy 1

50-154 Wrocław

Tel. +48 22 273 85 28

e-mail: sekretariatDWT@mfi.pr.gov.pl

Zadaniem JE jest przede wszystkim inicjowanie i organizacja procesu badawczego, monitorowanie postępów badania, ocena i odbiór raportów ewaluacyjnych, rozpowszechnianie wyników badań.

b) Sposoby zapewnienia odpowiedniego zakresu danych

Zgodnie z Art 54 i Art. 56 Rozporządzenia Ogólnego państwa członkowskie mają obowiązek zapewnienia właściwych zasobów kadrowych, organizacyjnych oraz finansowych do przeprowadzania ewaluacji. W trakcie procesu badawczego odpowiedni zakres danych dostarczany jest zasadniczo przez dwie kategorie podmiotów: IZ, IK, WST oraz przez samych beneficjentów. W związku z powyższym:

- **IZ/WST** powinny dostarczać zespołom ewaluacyjnym wszelkie niezbędne dokumenty z poziomu Programu w zakresie niezbędnym do konkretnej ewaluacji,
- **WST** powinny udostępniać kontakt do beneficjentów, którzy aplikowali o środki oraz do tych, których projekty zostały wybrane do realizacji,
- **beneficjenci** realizujący projekt powinni dostarczać zespołom ewaluacyjnym wszelkich niezbędnych dokumentów na poziomie projektu (wniosek aplikacyjny, raporty, dokumenty finansowe, materiały promocyjne, dokumentację techniczną, zdjęcia etc.) w zakresie niezbędnym do konkretnej ewaluacji,
- **przedstawiciele wspomnianych instytucji (IZ/IK/WST, beneficjenci)** powinni być poinformowani o realizowanej ewaluacji i uczestniczyć w badaniach ilościowych i jakościowych.

Zamawiający badanie ewaluacyjne, tak jak w perspektywie 2007-2013, przygotowuje na potrzeby zespołu ewaluacyjnego list intencyjny, w którym zostanie przedstawiony cel badania, jego zakres, podmiot lub podmioty realizujące badanie, a także prośba i zachęta do uczestniczenia w nim poszczególnych respondentów. Z doświadczeń ewaluacyjnych wiadomo, iż możliwość przedstawienia takiego listu intencyjnego respondentom w trakcie badania, uwiarygadnia działania członków zespołu oraz ułatwia tym samym możliwość zdobywania informacji.

c) Grupa Sterująca Ewaluacją

Planuje się, aby na potrzeby każdej z ewaluacji utworzyć **Grupę Sterującą Ewaluacją (dalej: GSE)**, której stałymi członkami i koordynatorami będą pracownicy JE, odpowiedzialni za realizację konkretnego badania ewaluacyjnego. Liczba osób wchodzących w skład grupy uzależniona będzie od zakresu i tematu badań. W skład zespołu wchodzić będą również przedstawiciele IZ, IK oraz WST. GSE wspiera JE w procesie ewaluacji Programu, stanowiąc forum współpracy i wymiany wiedzy, szczególnie w zakresie opiniowania założeń metodycznych do badań, raportów metodologicznych i końcowych z badań oraz tabel rekomendacji. Do udziału w pracach grupy, w zależności od tematyki badania, mogą być zapraszani eksperci spoza administracji publicznej. Obowiązki i prawa członków GSE reguluje deklaracja poufności i obiektywności, stanowiąca załącznik nr 3 do Planu Ewaluacji.

d) Kompetencje Komitetu Monitorującego

- Rola Komitetu Monitorującego w zakresie ewaluacji wynika bezpośrednio z zapisów Art. 49 i 110 Rozporządzenia Ogólnego. Znajduje to odzwierciedlenie w zapisach Art.1 Regulaminu Komitetu Monitorującego Programu, które stanowią, że udział KM w procesie ewaluacji polega na: zatwierdzeniu Planu ewaluacji Programu i w razie potrzeby jego zmiany, a także monitorowaniu procesu ewaluacji, rekomendowaniu obszarów i tematów, które powinny zostać poddane ewaluacji, zapoznawaniu się z wynikami ewaluacji, i w razie potrzeby podejmowaniu właściwych kroków
- zgłaszanie uwag do IZ odnośnie do wdrażania i ewaluacji Programu, w tym przedsięwzięć dotyczących zmniejszenia obciążenia administracyjnego beneficjentów, a także monitorowanie działań podjętych w ich następstwie.

e) Zaangażowanie partnerów spoza administracji publicznej

Zgodnie z Art. 5 Rozporządzenia Ogólnego udział partnerów spoza administracji publicznej zostaje zagwarantowany w ramach Komitetu Monitorującego. Członkami KM z prawem głosu są reprezentanci organizacji z sektora pozarządowego zarówno ze strony polskiej jak i słowackiej. Mając na uwadze przypisane kompetencje KM, partnerzy spoza administracji publicznej mają realny wpływ na kształtowanie procesu ewaluacji Programu. Ponadto eksperci spoza administracji publicznej mogą brać aktywny udział w pracach GSE.

f) Rozwój potencjału ewaluacyjnego

Państwa członkowskie mają obowiązek (Art. 56, ust 2 Rozporządzenia Ogólnego) zapewnienia nie tylko właściwego potencjału ewaluacyjnego, ale również podjęcia działań służących jego wzmocnieniu i rozwojowi kultury ewaluacyjnej. Wzmocnienie potencjału ewaluacyjnego będzie w głównej mierze polegało na kontynuacji działań podjętych w ramach realizacji procesu ewaluacyjnego Programu w perspektywie 2007-2013, które będą obejmowały:

- systematyczne doskonalenie wiedzy ewaluacyjnej przez pracowników JE poprzez uczestnictwo w szkoleniach, warsztatach i konferencjach poświęconych ewaluacji;
- wymianę doświadczeń i informacji na temat metodologii badań ewaluacyjnych, stosowanych technik i narzędzi badawczych, w ramach Zespołu sterującego ewaluacją polityki spójności 2014-2020 (kierowanego przez Krajową Jednostkę Ewaluacji, *dalej: KJE*) oraz innych międzynarodowych zespołów i grup zajmujących się tematyką ewaluacji, w tym INTERACT;

- udział w ewaluacjach zleczanych przez inne podmioty (np. KJE) w zakresie istotnym z punktu widzenia wdrażania i oceny efektów Programu;
- upowszechnianie wiedzy na temat ewaluacji i możliwości wykorzystania jej wyników;
- systematyczne przekazywanie członkom Komitetu Monitorującego informacji o przebiegu i wynikach badań ewaluacyjnych;
- współpracę z KJE przy opracowywaniu dokumentów i wytycznych odnoszących się do realizacji procesu ewaluacji;
- współpracę z wykonawcami badań ewaluacyjnych oraz ekspertami zewnętrznymi, w tym ze środowiskiem akademickim, służącą wymianie informacji i doświadczeń w zakresie realizacji badań ewaluacyjnych.
- elementem innowacyjnym w zakresie rozwoju potencjału ewaluacyjnego będzie podjęcie próby wdrożenia koncepcji tzw. brokeringu wiedzy. Idea ta opiera się w głównej mierze na istnieniu brokera wiedzy⁴, czyli osoby będącej pośrednikiem pomiędzy zasobami informacyjnymi a osobami ich poszukującymi lub potrzebującymi do podejmowania procesów decyzyjnych. W praktyce oznaczałoby to nową jakość JE, która nie tylko zamawia i odbiera badania, ale skutecznie je upowszechnia.

g) Zapewnienie wysokiej jakości badań ewaluacyjnych

Głównym zadaniem ewaluacji jest dostarczenie wiarygodnych i rzetelnych dowodów skuteczności i efektywności działań realizowanych w ramach Programu. Właściwa jakość procesu ewaluacji jest determinowana przez wszystkie etapy cyklu badawczego, poczynając od planowania, poprzez zarządzanie badaniem, aż po odbiór i wykorzystanie wyników ewaluacji. Najważniejsze mechanizmy zapewnienia wysokiej jakości badań ewaluacyjnych to:

- odpowiednie planowanie procesu ewaluacji, z uwzględnieniem potrzeb informacyjnych związanych z wdrażaniem i oceną efektów Programu, w oparciu o adekwatne zasoby kadrowe i finansowe (wdrożeniu tego mechanizmu służy niniejszy Plan);
- systematyczne gromadzenie i wykorzystywanie w badaniach wiarygodnych i kompletnych danych, zwłaszcza wynikających z procesu monitorowania Programu;
- współpraca z ośrodkami akademickimi oraz eksperckimi m.in. przy planowaniu badań i opracowaniu metodologii, zapewniając tym samym lepszą jakość wyników ewaluacji jak i zainteresowanie zagadnieniami ewaluacji;
- dbanie o wysoką jakość merytoryczną treści zamówień na badania ewaluacyjne - precyzyjne i zrozumiałe zdefiniowanie swoich oczekiwań wobec badania ewaluacyjnego, zarówno w kwestii pytań badawczych, jak i proponowanych narzędzi metodologicznych, zwiększy szansę na zrealizowanie wysokiej jakości badania przez zewnętrznego ewaluatora;
- zaplanowanie odpowiedniego czasu na przygotowanie ofert oraz przeprowadzenie samego badania ewaluacyjnego;
- wprowadzenie kryteriów oceny ofert mających na celu weryfikację poprawności konstrukcji koncepcji badawczej, tj. zachowania spójnego ciągu logicznego pomiędzy celami badania (w tym pytaniami badawczymi) a źródłami danych, metodami, technikami, narzędziami badawczymi, analizą i wnioskowaniem, propozycji rozszerzenia metodologii badania oraz obszarów badawczych;
- stała współpraca z wykonawcą badania zapewniająca prawidłowy przebieg badania;

⁴ Brokerzy wiedzy. Nowe spojrzenie na rolę jednostek ewaluacyjnych. Karol Olejniczak, Tomasz Kupiec, Estelle Raimondo, Warszawa 2014

- rzetelne wypełnienie karty oceny procesu i wyników badania ewaluacyjnego. Karta oceny będzie przekazana do KJE wraz z raportem końcowym.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że prawidłową realizację procesu ewaluacji gwarantuje także przestrzeganie przez wszystkie podmioty zaangażowane w proces ewaluacji standardów ewaluacji,⁵ których niekwestionowanym celem jest najwyższa jakość prowadzonych badań.

Właściwą realizację procesu ewaluacji determinuje także przestrzeganie przez obie strony standardów ewaluacji, celem zapewnienia jak najwyższej jakości prowadzonych ewaluacji.

h) Rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników ewaluacji

Wytyczne KE w perspektywie 2014-2020 kładą większy nacisk na upowszechnianie i wykorzystywanie wyników badań ewaluacyjnych, jako istotnej funkcji następczej procesu ewaluacji. Należy jednak wyraźnie oddzielić te procesy, ponieważ JE ma realny wpływ jedynie na upublicznienie wyników badań ewaluacyjnych. Kluczową rolę w zakresie wykorzystania wyników i rekomendacji pełni IZ. Wnioski i rekomendacje z badań, powinny wspierać proces decyzyjny w Programie dostarczając w odpowiednim czasie wiarygodnych i użytecznych informacji na temat efektów realizacji Programu. W tym kontekście szczególną rolę może odegrać koncepcja tzw. brokeringu wiedzy. Ważne jest także, aby z wynikami badania zapoznali się również członkowie Komitetu Monitorującego. Proponuje się, aby każdy z członków KM otrzymał raport wraz ze streszczeniem w języku narodowym. Ponadto na najbliższym (po zakończeniu badania) posiedzeniu Komitetu, przedstawiciele JE/zespołu ewaluacyjnego powinni zaprezentować w krótkim wystąpieniu kluczowe wnioski z badania wraz z rekomendacjami. W ujęciu systemowym, kluczowe znaczenia dla wykorzystywania wyników badań ma System Wdrażania Rekomendacji (SWR), w ramach którego IZ będzie m.in. nadawała status rekomendacjom programowym, inicjowała proces ich wdrożenia i monitorowała postępy w tym zakresie.

Mając na uwadze doświadczenia z okresu programowania 2007-2013, najskuteczniejszym sposobem dotarcia z wynikami badań ewaluacyjnych do opinii publicznej jest opublikowanie raportu końcowego w Internecie, na stronach dedykowanych Programowi i ewaluacji. Wyniki badań będą również prezentowane podczas stosownych konferencji i seminariów. Ponadto ze względu na dwujęzyczność obszaru wsparcia kontynuowane będzie opracowywanie raportu końcowego oraz prezentacji z realizacji badania, zarówno w języku polskim jak i słowackim oraz streszczenia raportu w języku angielskim. Dobrą praktyką jest również przekazywanie streszczenia raportu w języku angielskim oraz prezentacji z przebiegu badania do Programu INTERACT, którego celem jest m.in. wymiana wiedzy i doświadczeń w ramach EWT. Jednym ze istotnych etapów procesu upowszechniania wyników badań ewaluacyjnych będzie przekazanie do KJE Raportu końcowego celem umieszczenia go w Bazie Badań Ewaluacyjnych (BBE). Ponadto zgodnie z nowymi zasadami dotyczącymi upowszechniania ewaluacji wyniki wszystkich badań ewaluacyjnych zostaną przekazane KE.

⁵ Standardy ewaluacji, Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne, Warszawa 2008

Załącznik nr 1 Opis planowanych badań ewaluacyjnych

Opis planowanych do realizacji badań ewaluacyjnych zawiera informacje na temat ich zakresu, propozycji pytań badawczych, zarysu minimalnej metodologii, wskazania źródeł danych oraz orientacyjny okresem ich realizacji i propozycję budżetu. Zestawienie to może podlegać aktualizacjom służącym dopasowaniu procesu ewaluacji do potrzeb związanych z wdrażaniem i oceną Programu

a) Ewaluacja wpływu wdrażanej interwencji na realizację celów szczegółowych Programu Współpracy Transgranicznej INTERREG V A Polska-Słowacja 2014-2020

Ogólny opis badania	
Podstawa do wykonania badania: Art. 56 ust. 3 oraz Art. 50 ust.4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 (ewaluacja obligatoryjna)	
Zakres badania	
Cały Program	
Typ badania	Wpływu (impact)
Moment przeprowadzenia	ex post (rozumiany jako odniesienie do etapu wdrażania programu)
Cel badania	
<p>Celem ewaluacji jest ocena stopnia realizacji celów szczegółowych założonych dla każdej osi priorytetowej w Programie. Ocenie podlegać będzie skuteczność działań wdrażanych w ramach wszystkich osi priorytetowych oraz analiza ich efektów i wpływu na życie społeczno-gospodarcze mieszkańców obszaru wsparcia. W ramach badania zostanie również dokonana ocena wpływu realizacji Funduszu Mikroprojektów (dalej: FM) na realizację celów określonych dla I i III osi priorytetowej Programu i życie mieszkańców polsko-słowackiego pogranicza. Weryfikacji zostaną poddane zasady wdrażania polityk horyzontalnych oraz realizacji działań informacyjno-promocyjnych w ramach Programu.</p>	
Uzasadnienie badania	
<p>Zgodnie z Art. 56 Rozporządzenia nr 1303/2013 Instytucja Zarządzająca powinna zapewnić w Planie ewaluacji realizację ewaluacji mających za zadanie ocenić skuteczność, efektywność i wpływ wsparcia unijnego na osiągnięcie celów programu. Ewaluacja zostanie przeprowadzona pod koniec wdrażania Programu..</p> <p>Dla FM (wdrażanego poprzez Projekty Parasolowe) dokonanie oceny jest niezbędne dla określenia wpływu tego instrumentu na realizację celów Programu.</p> <p>Ponadto jednym z elementów ewaluacji będzie ocena efektywności i skuteczności działań informacyjno-promocyjnych podejmowanych w ramach Programu. Kolejny element ewaluacji – ocena realizacji zasad horyzontalnych wynika z zapisów Art. 50 ust. 4 Rozporządzenia Ogólnego, zgodnie z którym informacje w tym zakresie powinny zasilać proces sprawozdawczy z realizacji Programu. Wymagania w Rozporządzeniu Ogólnym skupiają się na dwóch zasadach:</p> <ol style="list-style-type: none">1. zasada promowania równości kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji;2. zasada zrównoważonego rozwoju. <p>Wnioski i rekomendacje z badania (2022) zostaną wykorzystane do oceny wpływu realizacji Programu na życie mieszkańców polsko-słowackiego pogranicza. Ponadto wyniki przeprowadzonej</p>	

ewaluacji będą stanowiły istotny wkład w przygotowanie raportu końcowego z wdrażania Programu (art. 50 Rozporządzenia Ogólnego).

Kryteria badania

1. skuteczność,
2. efektywność,
3. użyteczność,
4. trwałość

Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe

Proponowane podstawowe pytania badawcze:

1. Czy i w jakim zakresie zostały osiągnięte cele szczegółowe osi priorytetowych oraz zakładane w nich rezultaty?
2. Jakie rezultaty przyniosła realizacja projektów w zakresie współpracy polsko-słowackiej, wspólnego rozwiązywania problemów? W jakich obszarach (pod względem terytorialnym oraz tematycznym) był największy postęp?
3. Jaka jest trwałość realizowanych w ramach osi priorytetowych projektów? Czy efekty projektów są odczuwalne także po zakończeniu ich realizacji?
4. Jaki jest wpływ realizacji FM na życie lokalnych społeczności i rozwój polsko-słowackiej współpracy transgranicznej?
5. Czy działania informacyjno-promocyjne przewidziane w Strategii Komunikacji w sposób skuteczny i efektywny przyczyniły się do podniesienia świadomości społecznej na temat Programu oraz wzmocnienia pozytywnego wizerunku UE?
6. W jaki sposób i w jakim stopniu realizacja Programu uwzględniła zasady horyzontalne?

Odpowiedź na każde z ww. pytań powinna zostać udzielona biorąc pod uwagę, co najmniej dwa wymiary:

- a) podmiotowy (projektodawcy i instytucje zaangażowanych we wdrażanie),
- b) przedmiotowy (dziedziny wsparcia Programu).

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

Proponowana metodologia:

1. Analiza dokumentów i danych zastanych, w szczególności dokumentacji programowej i projektowej (desk research).
2. Wywiady z przedstawicielami samorządów, stowarzyszeń i związków jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji non profit, partnerami wiodącymi oraz partnerami projektów polskiej i słowackiej części obszaru wsparcia.
3. Wywiady i badania opinii społecznej Polaków i Słowaków zamieszkujących obszar wsparcia.
4. Studia przypadku.
5. Metoda Delficka/ Panel Ekspertów.

Zakres niezbędnych danych

Zakres danych w posiadaniu Instytucji Zarządzającej, WST (dokumentacja programowa,

dokumentacja projektowa, w tym wnioski o płatność, raporty z badań dotyczących Programu.
Organizacja badania
Ramy czasowe realizacji badania
I kw. 2022-wrzesień 2022
Szacowany koszt badania
200 000 PLN
Podmiot odpowiedzialny za realizację badania
Jednostka Ewaluacyjna IZ Programu
Ewentualne komentarze / wątpliwości
Badanie zewnętrzne.

b) Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko (SOOŚ) Programu Współpracy INTERREG Polska – Słowacja w perspektywie finansowej 2021+.

Ogólny opis badania	
Podstawą do wykonania badania są zapisy Dyrektywy 2001/42/WE i Ustawy z 3.10.2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (SOOŚ)	
Zakres badania	
Cały Program	
Typ badania	Ewaluacja wpływu
Moment przeprowadzenia	Ex ante
Cel badania	
Głównym celem badania będzie ocena potencjalnych i rzeczywistych skutków oddziaływania realizacji projektu Programu na środowisko (SOOŚ)	
Uzasadnienie badania	
Dyrektywa SEA (Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27.06.2001r.) oraz ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późniejszymi zmianami).	
Kryteria badania	
1. trafność,	

<ol style="list-style-type: none"> 2. przewidywana efektywność, 3. przewidywana skuteczność, 4. przewidywana trwałość.
Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe
Główny obszar badawczy dotyczyć będzie określenia potencjalnego wpływ realizacji Programu na środowisko (SOOŚ).
Ogólny zarys metodologii badania
Zastosowane podejście metodologiczne
<p>Proponowane podejście metodologiczne w ramach SOOŚ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. analiza informacji i danych istniejących; 2. analiza statystyczna; 3. analiza porównawcza/treści; 4. tabela korelacji; 5. macierz relacyjna; 6. oceny eksperckie.
Zakres niezbędnych danych
Projekt Programu wraz z posiadaną przez IZ pozostałą dokumentacją. Realizacja badania wymaga uwzględnienia dokumentów strategicznych: krajowych i unijnych dotyczących przygotowania nowej perspektywy 2021+. Ponadto należy uwzględnić wyniki przeprowadzonych ewaluacji i ekspertyz dotyczących wcześniejszych edycji Programu.
Organizacja badania
Ramy czasowe realizacji badania
2020 (badanie zakończone w II połowie 2020)
Szacunkowy koszt badania
200 000 PLN
Podmiot odpowiedzialny za realizację badania
Jednostka Ewaluacyjna IZ Programu
Ewentualne komentarze / wątpliwości
Badanie zewnętrzne.

Załącznik nr 2. Główne źródła danych zastanych na potrzeby realizacji procesu ewaluacji w latach 2014-2020

Nazwa źródła	Opis
SL 2014	Centralny system informatyczny (SL 2014) będzie wspierał realizację programów operacyjnych, stając się głównym kanałem komunikacji pomiędzy beneficjentami a instytucjami związanymi z realizacją programu, jak również platformą gromadzenia i przetwarzania danych dotyczących realizacji programów operacyjnych ⁶ . W porównaniu do KSI SIMIK 07-13, system będzie gromadził więcej zasobów danych i będzie pozwalał na raportowanie danych w układach przydatnych dla procesów ewaluacji (dzięki systemowi raportującemu opartemu na hurtowni danych).
Baza Projektów	Baza gromadząca informacje w zakresie przyjmowania i oceny wniosków o dofinansowanie. Będzie źródłem informacji na temat naborów, w tym składanych wniosków aplikacyjnych, procesu oceny i wyboru projektów.
Statystyka publiczna, instytucjonalne bazy danych	Statystyki krajowe udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny, a także inne instytucjonalne bazy danych dotyczących dziedzin związanych z obszarami wsparcia w ramach programu, m.in. ministerstw, urzędów marszałkowskich, agencji rządowych, urzędów pracy. Źródła te są przydatne dla większości zaplanowanych badań ewaluacyjnych, w tym w szczególności przy realizacji badań kontryfaktycznych.
Bazy danych dotyczące okresu programowania 2007-2013	Dane historyczne dotyczące wdrażania programu w poprzednim okresie programowania 2007-2013, w tym m.in. KSI SIMIK 07-13.
Dotychczas zrealizowane badania w obszarze wsparcia	Dotychczas zrealizowane badania w obszarze wsparcia, w tym w szczególności badania ewaluacyjne odnoszące się zarówno do obecnego, jak i poprzednich okresów programowania (metaewaluacja); szczególnie istotne z punktu widzenia okresu programowania 2014-2020 będą wyniki badania ewaluacyjnego ex-post pozwalające ocenić skuteczność interwencji publicznej w ramach programów EWT wdrażanych w latach 2007-2013.
Dokumenty strategiczne	Dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym, krajowym i wspólnotowym istotne z punktu widzenia obszaru wsparcia Programu.
Literatura naukowa i fachowa	Ogólnodostępne opracowania poświęcone tematyce dotyczącej obszaru wsparcia Programu oraz inne źródła literaturowe wspomagające proces wnioskowania ewaluatorów oraz formułowania rekomendacji.

⁶ Uwzględniając wymagania dla państw członkowskich zawarte w Art. 112 Rozporządzenia Nr 1303/2013.

Załącznik nr 3 Wzór deklaracji obiektywności

DEKLARACJA OBIEKTYWNOŚCI

dot. badania ewaluacyjnego

pn.....

.....

Ja niżej podpisana (y), niniejszym wyrażam zgodę na udział w pracach Grupy Sterującej Ewaluacją i deklaruje, że powierzone mi zadania będę wykonywał(a) w sposób uczciwy i bezstronny. Mój wkład w dokumentację, w przygotowanie, której będę zaangażowana (y) będzie obiektywny.

Ponadto zobowiązuję się do wspierania działań Grupy mających na celu podniesienie jakości procesu ewaluacji.